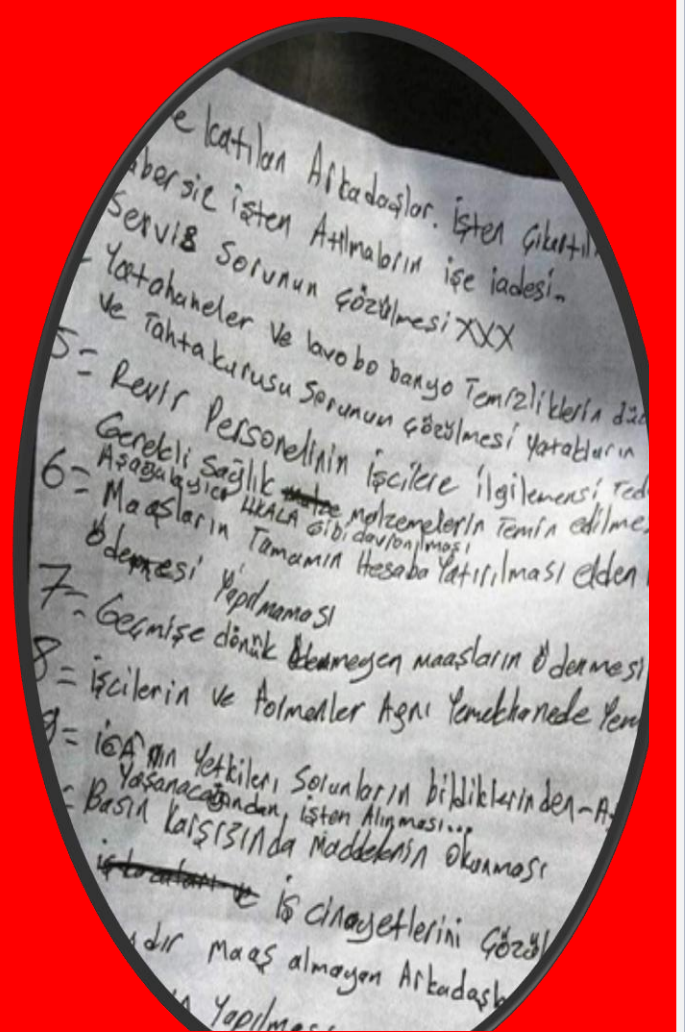

3. HAVALİMANI İŞÇİLERİNİN ÇALIŞMA KOŞULLARI RAPORU

26 Eylül 2018
21. Yüzyıl - TÜRKİYE

İŞÇİLER AKP SÖMÜRÜSÜNÜ YIKACAK FAY HATTIDIR

AKP politikalarının Türkiye'yi adım adım içine soktuğu siyasi, hukuki ve ekonomik kriz koşullarının en büyük mağdurları, işçiler, emekçiler ve yoksullardır. Türkiye'de 10 milyona yakın kişi sigortasız, 3 milyonu aşkın kişi ise hiçbir ücret almadan çalıştırılmaktadır. 5,7 milyon kişinin de işsiz olduğu Türkiye'de, çalışma saatlerinin uzunluğu, yasal izinlerin ve fazla sürelerle çalışmanın bedelinin verilmemesi, kontrolsüz ve denetimsiz emek alanının en temel sorunlarındadır. Türkiye'de her gün 5-6 işçi sabah işe gider gibi evinden çıkmakta ancak akşam evine dönememekte, rant, kar ve iş cinayetleri kapsamında yaşamını yitirmektedir. AKP'nin 16 yıllık politikasına ek olarak son yıllarda derinleşen Ortadoğu'daki savaşın emekçilere faturası günden güne ağırlaşıyor. AKP "büyümesinin" dinamosu olarak gösterilen inşaat sektörü işçilerin canı üzerinden yok etmeye devam ediyor. Bugün Türkiye'nin metropollerinde milyonlara varan düzeyde mülteci ve çocuk emeğinin sömürüldüğü bu çalışma koşullarında, işsizliğin yükselmesi AKP'nin bir politikasıdır. AKP işsizliği yükselterek, yoksulluğu arttırarak "insan onuruna aykırı" çalışma koşullarını Türkiyeli emekçilere dayatmaktadır.

Halkların Demokratik Partisi olarak bu rantçı ve sömürücü düzen içerisinde tarafımızın işçilerin meşru ve haklı taleplerini savunmaktan yana olduğu bilinmelidir. Biz emeğin partisiyiz. Bu ülkeyi emekçiler için bir cehenneme çevirme hedefinde olan AKP'nin tüm politikalarına karşıyız. Son günlerde yoğunlaşan işçi hak arayışlarına ve yaşamsal taleplerine karşı hak gaspının kriz fırsatçılığı ile birleştiği görülüyor. Cargill, Flormar ve TÜPRAŞ işçilerinin demokratik hak arayışlarını takiben Yeşil plaza, TÜVTÜRK, Migros ve Havalimanı işçilerinin direnişleri gelmiştir. Yaşanan derin ekonomik krizin faturası daha ağır çalışma koşulları ve gasp edilen ücretler şeklinde işçilere yansıtılmaktadır. AKP bu gaspın moderatörlüğünü yapmaktadır. İşçilerin haklarını koruma görevi olan kamu gücü hakkını arayan emekçilerin karşısına AKP eliyle diktirilmektedir. Nerede bir hak arayışı varsa AKP'nin saldırısına uğramaktadır.

3. Havalimanı, AKP'nin "toplama kamplarına dönüşmüş" sömürü şantiyelerinin bir prototipi niteliğindedir. On binlerce işçinin mobilize edildiği, işçi cinayetlerinin sistematik bir şekilde yaşandığı, çalışma koşullarının 19 Yüzyıl koşullarına geriletildiği bu sömürü merkezinde, işçilerin tamamen demokratik ve anayasal koruma altında bulunan hak talepleri, "yandaş medya ve kamu işbirliği" ile "gasp edilmiştir". İşçiler üretimden gelen güçlerini kullanarak iş bırakma eylemi yapmıştır. Olağan hukuk koşullarında suç duyurusu niteliğinde olan işçi talepleri, acil bir şekilde karşılanmak yerine ret edilmiştir. AKP'nin sömürü çarkını işçilerin hak arayışı yıkacaktır.

HDP 3. Havalimanı işçilerinin çalışma koşullarının insan onuruna aykırı koşullar da olduğunu defaten kamuoyuna duyurmuştur. Son işçi direnişinden çok önce, 2017 yılından bu yana birçok çalışmamızda bu temel hak gasplarının giderilmesi için başlattığımız tüm girişimler AKP eliyle engellenmiştir. Ekte örneklerini verdiğimiz "Meclis Araştırması" ve "Soru Önergelerimiz" AKP eliyle karşılıksız bırakılmıştır. AKP işçi ölümlerine sessiz kalmıştır.

İşçi eyleminin başladığına ilişkin bilgiler, partimize ulaştığı andan itibaren HDP Eş Genel Başkan Yardımcısı Günay Kubilay, Milletvekillerimiz Serpil Kemalbay, Züleyha Gülüm, Ali Kenanoğlu, Erkan Baş, Oya Ersoy, Meral Danış Beştaş, Dilşat Cambaz, Hüda Kaya, Garo Paylan, Rıdvan Turan ve Zeynel Özen'den oluşan heyetimiz havalimanı şantiyesine, işçilerin kaldıkları koğuşlara, gözaltı yapılan karakollara ve tutuklamalardan sonra Metris cezaevine giderek işçilere yönelen bu AKP anlayışına karşı çıkmışlardır. Eş Genel Başkanlarımız konunun tüm boyutlarıyla takip edilmesi ve işçilerin şu an devam eden hak gasplarının giderilmesi için gerekli çalışmayı yürütmektedir. Biz'ler işçiler ve aileleri ile yan yana durmaya devam edeceğiz.

3. HAVALİMANI EKOLOJİK BİR FELAKETTİR.

AKP havalimanının projesini ilk olarak 2009 yılında yürürlüğe giren İstanbul Çevre Düzeni Planı kapsamında ifade etmişti. Daha sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından plan iptal edilerek projenin yeri ekolojik bir felaketle sonuçlandı ve havalimanı Kuzey Ormanları'na taşındı. 76 milyon 650 bin metrekairelik alana yayılan ve Kamu-Özel işbirliği veya Yap-İşlet-Devret modeli olarak ifade edilen yöntemle yapılan 3. Havalimanı inşaatına 2014'te başlandı. Öncesinde İGA, İstanbul Grand Airport adıyla 2013 yılında AKP'nin ülke genelindeki projelerinin ihalelerinin

kazanan Cengiz İnşaat, Mapa İnşaat, Limak İnşaat, Kolin İnşaat ve Kalyon İnşaat'ın içinde bulunduğu konsorsiyum tarafından havalimanının yapımı ve işletmesi amacıyla kuruldu. İnşaat kapsamında 1 Milyondan fazla ağacın kesildiği resmi makamlarca da kabul edildi. Çevre bakanı bile kesilen ağaç sayısını kabul etmiş ve bir aymazlık olarak ifade edilebilecek “yenisini dikeriz” açıklamasını yapmıştır. Yüzde 80’ni ormanlık alan olan bu yerde canlı yaşamı geri dönülmez bir şekilde tahrip edildi. Birçok bilim insanının çok temel uyarılarına rağmen İstanbul ve Türkiye için çok kıymetli olan bu doğal alan vahşi bir şekilde AKP eliyle yağma alanına dönüştürülmüştür. Olağan bir hukuk döneminde olunsaydı ne bu proje için ÇED raporu çıkarılabilir ne de bu doğa katliamına izin verilir. Ancak AKP’nin baskıcı koşulları altında ve medyanın yokluğu nedeniyle kurda kuşa ve her türlü canlı yaşama ait olan bu binlerce metrekairelik alan betonlaştırmaya ve ranta açıldı.

3. HAVALİMANI EKONOMİK BİR FELAKETTİR.

Maliyet bedeli 10 milyar 247 milyon Euro ve ihale bedeli 22 milyar 152 milyon Euro olarak açıklan 3. Havalimanı kapsamında işçilerin direnişi, aslına bir tür vergi kaçakçılığını, sigorta primi kaçakçılığını, emekçilerle ilgili her türlü kayıtdışılığın nasıl örtbas edildiğini açığa çıkarmıştır. AKP vergi ve sigorta primi kaçakçılarının tarafındadır. “Büyük proje diye sunulan” bu inşaat işlerinde çoğunlukla Kürt işçilerin çalıştırıldığı bilinirken son işçi direnişi Azeri, Suriyeli, Vietnamlı gibi binlerce mülteci işçinin de çalıştırıldığı ortaya çıkardı. En kötü çalışma koşullarında çalışmak zorunda bırakılanlar çoğunlukla kayıtdışı, düşük ücretli ve her anlamda güvencesiz bırakılıyorlar.

Kamu-Özel işbirliği diye sunulan bu dövize endeksli borçlandırma modelinin hazine arazilerinin yağmalanmasından tutun uzun vadede ülkedeki ekonomik krize kadar birçok olumsuz sonucu oluyor. Bu yöntemde yandaş rantçı büyük firmaların çıkarları dışında yurttaşların ve genel olarak kamunun bir yararı bulunmamaktadır.

3.HAVALİMANI: İŞÇİLERİN TEMEL HAKLARININ SİSTEMATİK OLARAK İHLAL EDİLDİĞİ BİR YER

21. yüzyılda hem de devletin “yaptırdığı” bir inşaatla 19. yüzyıl çalışma koşulları uygulanıyor. Oluşturulan baskı ve saldırı koşulları altında hiçbir şeffaflık bulunmamaktadır. Oysa devletin yaptırdığı bir işin kapsamına çalıştırılan işçilerin temel haklarının korunması için herhangi bir ilave açıklama veya eylem yapılmasına gerek kalmamalıydı. Günlük 12 saate varan çalışma saati ortalaması, insan doğasına aykırı olabilecek kadar hızla iş yaptırılması, çok fazla sayıda taşeron firmanın olması sonucu iş koordinasyonunun sağlanamaması gibi nedenlerle işçi haklarına ilişkin bir belirsizleştirme hali egemendir. Sadece 3. Havalimanında değil ülke genelinde AKP’nin emekçi düşmanı “güvencesizleştirme/esnekleştirme/yoksullaştırma” yaklaşımı burada kitlenin büyüklüğü nedeniyle çok fazla ön plana çıkmaktadır. Örneğin havalimanı inşaatında günde 3 bin kamyon faaliyet gösteriyor. Harfiyat kamyonlarının iş yetiştirme baskısı sonucu yaptıkları kazalar sonucunda yaşamının yitirenler günden güne artmaktadır.

İnşaat alanının yaşam alanlarına uzaklığı nedeniyle mesai bitiminden sonra 1 saati aşan sürelerle ulaşım servisleri bekleniyor. Kış aylarında soğuk ayazda, çamurda, yağmurda beklemek yaz aylarında ise tam tersi bir koşulda kavrulmak günlük bir pratik halini alıyor. İşçiler zaten 12 saat çalışılıyor bu süre ulaşım ile birlikte 14 saate çıkabiliyor. Yolda geçen sürenin mesaiden sayılmaması ve servislerin çok geç gelmesi yıllara sâri bu inşaatla önceliğin işçilerin yaşam kalitesi olmadığına sadece bir göstergesidir. Bu kadar büyük bütçeli bir projede işçilerin ulaşım hakkının dahi düşünülmemiş olması AKP’nin emekçilere olan bariz karşıtlığının sonucudur.

İşçilerin, örgütlü sendika temsilcilerinin ifade ettiği ve yerinde gözlemllediğimiz başka bir sorun da işçilerin “koğuş olarak” ifade ettikleri yatakhanelerin insan onuruna yakışmayan koşullarıdır. Kamuoyunun da gündemine yansıya “tahtakurusu sorunu” 1 yıldır dile getiriliyor. Geçen sene 2 kişilik koğuşta 4, 3 kişilik koğuşta 6 kişi kalıyordu. Buna karşı da eylem yapılmış olmasına rağmen ne kalabalık sorunu ne de tahtakurusu çözülebilmemiş değil.

İşçilerin talepleri arasında da yer alan bir şikâyet konusu da sağlık görevlilerine dairdir. Bu kadar yoğun işçi cinayeti ve yaralanmanın yaşandığı bu alanda ilgisizliğin bir nedeni de özellikle yaralanma vakalarında “patron yanlısı bir tavır

takınma” olarak ifade edildi. İşçiler kendilerinin muayene ve müdahale süreçlerinde aşağılandıklarını ve sağlık görevlilerinden saygın bir tutum beklediklerini ifade etmişleridir.

İnşaat alanının işçi cinayetlerinin en yoğun yaşandığı sektör olduğu ve her yıl ortalama olarak 500 inşaat işçisi yaşamını yitirdiği bilinmektedir. Bu yaşam kayıplarının yarısından fazlası yüksekten düşme, yüzde 15'i ezilme, göçük, yüzde 10'ar servis kazası ve nesne düşmesi gibi nedenleri var. Eksiklerine rağmen 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uygulansa bile birçok ölümlü vaka önlenecektir. Örneğin sadece sağlam iskele yapılırsa, hızlı üretim yapılmasa, uzun çalışma saatleri boyunca işçiler çalıştırılmazsa bu işçilerin birçoğu ölmeyebilir.

3. HAVALİMANI İŞÇİLERİ EYLEMİ MEŞRU VE YASAL BİR EYLEMDİR

Bugüne kadar 150.000'e yakın farklı işçinin çalıştırıldığı 3. Havalimanı inşaatı kapsamında fiili olarak çalışan yaklaşık 35 bin işçinin de direnişi desteklediği ifade ediliyor. Sık sık işçi cinayetleriyle gündeme gelen inşaatla en son 12 Eylül Çarşamba günü 17 işçinin yaralanmasıyla sonuçlanan bir servis kazası meydana geldi. Yaşanan bu olaydan sonra son günlerde ülke gündemine oturan işçi direnişi başladı. Fiili olarak 15-20 bin işçinin iş bırakma ve 4-5 bin kişi daha az sayıda işçinin de şiddet kullanmadan işyerine toplanarak yapılan sömürüye itirazını ifade ettiği tamamen yasal bir eylem gerçekleşti. Aylardır aralıksız olarak ve her türlü iş kazası riski altında, 29 Ekim'de yapılacak olan resmi açılışa yetiştirilsin diye olağanüstü bir tempoyla çalıştırılan işçiler ağır ve kötü çalışma koşullarına tepki gösterdi ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi için tamamen demokratik bir hak olarak bir eylem düzenledi. Eylemden önce yaşanan ve 17 işçinin yaralanmasıyla sonuçlanan iş kazası da işçilerin eylemlerini tetikledi. Ancak bu ve benzeri kazaların havalimanı inşaatı kapsamında çok sık yaşandığı önceden de kamuoyunun bilgisine yansımıştı. Önceden yapılan tüm itiraz ve başvurulara rağmen sorunlar çözülmedi.

14 Eylül Cuma günü işçiler, iş cinayetlerinin yaşandığını, çalışma şartlarının ağır olduğunu, maaşların ödenmediğini, yatakhane ve yemekhanelerde temizlik sorunlarının olduğunu söyleyerek yerleşke içerisinde söz konusu eylemi başlattı. 3. Havalimanı için kurulan üç yerleşkeden biri olan Akpınar yerleşkesinde başlayan direniş, 3. Havalimanı işçileri içerisinde yaygınlaşarak kitlesel eyleme dönüştü. Şirket yetkililerinin jandarmayı çağırması ve sonrasında herhangi bir şiddet hareketi içerisinde olmayan işçilere biber gazı ile müdahale edilmesi sorunları çözmek yerine şirket yetkililerinin tutumunun ne olacağını açığa çıkardı.

İşçilerle İGA Grubu (AKP + Cengiz - Kolin - Limak - MAPA - Kalyon Ortak Girişim Grubu) şirketlerinin yetkilileri arasında yapılan görüşmeler sonucunda, işçilerin 15 maddelik son derece insani talepleri önce şirket yetkilileri tarafından kabul edilmiş gibi kamuoyuna sunuldu. Ancak kısa bir süre sonra şirket yetkililerinin aslında işçileri oyalamak ve meşru direnişi kırmak amacıyla böyle bir bilgiyi yaydığı ortaya çıktı. Haklı taleplerinin ret edilmesi üzerine de iş bırakma eylemi yayılarak devam etti.

Sonrasında eylem bir 2000'den fazla

sabaha karşı gerçekleşen polis ve jandarma baskınıyla bastırıldı. işçi keyfi soruşturmadan geçirildi ve aralarından seçilen 543 işçi devletin kolluk güçleri tarafından gözaltına alındı ve bu işçiler taşeron şirketlerin araçlarıyla karakollara taşındılar. İşçilerin sorgulanma süreçleri devam ederken, büyük medyada çıkan haberlerle işçilerin eylemleri kriminalize edildi. Medyanın önceki işçi taleplerini içeren eylemleri görmeyen tavrı bu eylemde ise eylemi sabote etme, dışlama ve hukuk dışılaştırma çabasına dönüştü. Siyasal iktidarın gönüllü kiralık kalemleri insan yaşamına mal olan bu çalışma koşullarını görmek yerine işçilerin tamamen yasal olan bu eylemine pervasızca saldırdılar. 2 gün önce 17 kişinin yaralanmasında haber değeri görmeyen iktidar medyasının “kiralık kalemleri”

işçiler eyleme başladığında görev başı yaptılar. 3.Havalimanı'nda inşaat başladığından beri irili ufaklı eylemler, yürüyüşler, iş bırakmalar ve benzeri zaten oluyordu. Ancak son bir yıldır inşaatın sonuna gelindiği için dışarıya giriş çıkışlar daha kolaylaştı. Bu noktada yapılan eylemlerden daha fazla haberdar olunmaya başlanmıştı.

Sendikal örgütlenmenin ve birlikte orada çalışan ve emek mücadelesine katılan diğer grupların da paylaşımlarının, örgütlenmelerinin rolü ile ortaya çıkarılan bu sömürü kampının medya üzerinden manipüle edilmesi AKP'nin eseridir. Yani medyada yayılmaya çalışıldığı gibi inşaat bitiyor ve neden eylemler şimdi başlıyor, dış ülkelerin oyunu vb. lafları külliye yalandır. Biz de dâhil siyasi partiler, sendikalar ve bizzat işçiler defalarca bu düzenin emekçilerin çalışma koşullarını kötüleştirdiğini ifade etmiştik. Burada örgütlenme faaliyeti yapan sendikaların siyasal tercihleri ve ekonomik koşulları gereği profesyonel çalışanı bile bulunmamaktadır. Çoğu inşaat işçisi ve herhangi bir ilave para almadan emeğin hakkını savunmaya çalışan bu emek dostlarına saldıran bu zihniyeti kınıyoruz. Havalimanı işçilerinin talepleri ulusal ve uluslararası hukukun koruma altına aldığı en temel taleplerdir. Bunları karşılamayan yetkililer açıkça suç işlemekte ve yasaları ihlal etmektedir.

3. HAVALİMANI İNŞAATINDA KİTLESEL İŞÇİ CİNAYETLERİ ve YARALANMALARI

3. Havalimanı inşaatı kapsamında yaşamını yitiren işçi sayısına dair kamuoyuna sunulan net bir rakam bulunmuyor. Çünkü "Çalışma Bakanlığı'nın" konuya dair ne bir takip sistemi ne de önleyici bir yaklaşımı bulunmaktadır. Havalimanı işçilerinin haklı direnişi kapsamında ilk andan partimiz adına işçilerin yanında olan heyetimizin görüşmeler ve basın taraması ile tespit edebildiği işçi cinayeti sayısı en az 37'dir. Söz konusu 37 işçinin cinayeti Çalışma Bakanlığı'nca da teyit edilmiştir. Ancak özellikle inşaatın "harfiyat dönemi" olarak ifade edilen ilk dönemlerine ilişkin bilginin kısıtlı olması, havalimanı inşaatında yabancı, kayıtdışı ve taşeron işçi çalıştırmanın yaygın olması nedeniyle yaşamını yitiren işçi sayısının çok daha yüksek sayılarda olduğu dönem dönem kamuoyunun bilgisine de yansımıştır.

Aşağıdaki tabloda 3. Havalimanı inşaatında yaşamını yitirdiği tespit edilen bazı işçilerin bilgileri mevcuttur.

İşkolu	Tarih	Ölüm Nedeni	İsim	Cinsiyet	Yaş	Şehir	İş Bilgisi / Özel Bilgiler
İnşaat, Yol	02.09.2018	Ezilme	Ramazan Yüce	E	+40	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı'nda hafriyat kamyonu şoförü, şantiye içinde trafik kazası gibi ama toprak altında kalıp ezilmiş.
İnşaat, Yol	29.07.2018	Nesne düşmesi	Kadir Kenger	E	+30	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı inşaatında Sarılar firmasına ait vinç operatörü, mobil vinç halatının kopması sonucu 30 ton ağırlığındaki yük operatör kabinine düştü, Maraşlı,
İnşaat, Yol	21.05.2018	Patlama	Yaşar Sevinç	E	-	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı'nda şantiyenin kuzeyinde deniz tarafındaki limanda kalıp patladı, taşeron işçi, Hataylı
İnşaat, Yol	15.05.2018	Düşme	Abit Aydın	E	+28	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı şantiyesinin terminal binasındaki E katından D katına düştü, Siirt Kurtalanlı
İnşaat, Yol	12.04.2018	Nesne düşmesi	Lokman Kazdal	E	42	İstanbul, Sarıyer	3.havalimanı şantiyesinde Pier 4 bölgesinde Metal Yapı firmasında şef departmanlığında işçi, üzerine vinçle üst kata çekilirken halat kopması sonucu cam blok düştü, Rizeli, 2 çocuğu vardı
İnşaat, Yol	09.04.2018	Nesne düşmesi	Serdar Kibar	E	+35	İstanbul, Eyüp	3.Havalimanı Metrosu İhsaniye İstasyonu inşaatında Doğu Grubuna bağlı kamyon şoförü, 08.35'de yukarıdan malzeme indirilirken sapanın borulara teması sonucu bant ruloları sepeti dağıldı. Aynı vakada formenin 3 yerinde kırık var, bir işçi de hafif yaralı
İnşaat, Yol	01.03.2018	Ezilme	Serkan Yaman	E	38	İstanbul, Eyüp	3.Havalimanı hafriyat şoförü, belediye döküm sahasında kendi aracıyla başka bir araç arasında sıkıştı, çalıştığı firma Bayburt Group, Batman Kozluk Kaletpe Köyü'nden, belediyenin ihmali iddiaları var, dozerin kamyonu ittiği söyleniyor.
İnşaat, Yol	14.02.2018	Düşme	Gökhan Türkben	E	+30	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı İnşaatı'nda MNG Tesisat'a bağlı Solit şirketi işçisi, Terminal-1 binasında 4 metreden düştü
İnşaat, Yol	22.01.2018	Düşme	Orhan Bingöl	E	43	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanında terminal inşaatında yaklaşık 8 metreden asansör boşluğuna düştü, işe başyalı iki gün olmuştu, 5 çocuğu vardı, Erzurum Tekmanlı, 10 bin lira kan parası teklif edildi.
İnşaat, Yol	25.12.2017	Ezilme	Kemal Koçak	E	29	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı'nda şantiye girişinde giren araçların kaydını tutuyordu, kepçe çarptı, Dersim Mazgirtli

İnşaat, Yol	19.10.2017	-	Mustafa Köksal	E	+45	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı inşaatında işçi, Kırac'ta oturuyor, Ordu Kabataş Beylerli Mahallesi'nden
İnşaat, Yol	08.02.2017	Düşme	-	E	-	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı terminal binasında yüksekten düşme
İnşaat, Yol	29.01.2017	Düşme	-	E	-	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı'nda işçi, Volkan İnşaat işçisi, yüksekten düşme
İnşaat, Yol	29.01.2017	Kalp krizi	Ali Öztürk	E	-	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı'nda işçi, şantiyede kriz geçirdi
İnşaat, Yol	25.01.2017	Düşme	Taner Tosun	E	30	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı inşaatında terminal ek iskele iki binasında sabah 08.00'da işe çıktı, karanlığında etkisiyle önünü göremeyip 1.kattan aşağı düştü, Karşlı, iki çocuğu vardı, Kocaeli Körfez'de toprağa verildi, 40 gün önce işe başlamıştı, her gün Körfez'den işe gidip geliyordu
İnşaat, Yol	24.01.2017	Düşme	Harun Kılıç	E	35	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı'nda WMK'da işçi, terminal binası inşaatında verilen mola sırasında yaklaşık 30 metre yükseklikte iskeleden (4.katta bulunan masa kalıbından) düştü, Giresunlu, Doğankent HES'te çalışıyordu, geçen yıl özelleştirilince işsiz kalmış ve bir hafta evvel İstanbul'a gelmişti, iki çocuğu vardı
İnşaat, Yol	27.12.2016	-	Ali Alak	E	+35	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı İGA WMK'da çalışıyordu
İnşaat, Yol	17.11.2016	Trafik kazası	Şevki Şişik	E	-	İstanbul, Sarıyer	Kamyon şoförü, 3.havalimanı şantiyesinde iki kamyon çarpıştı, işçiler Çeta Yapı ve Orkun Grup'a bağlı çalışıyordu
İnşaat, Yol	23.10.2016	Ezilme	İsmet Atmaca	E	-	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı'nda İGA taşeronu (Altınsoy olabilir) hafriyat firmasında çalışan trafik kontrol elemanı, Erzurum Horasanlı,
İnşaat, Yol	15.10.2016	Düşme	Kadir Oruç	E	-	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı'nda taşeron WMK'da kalıpcı, 03.00'da terminal binasında 3.katta masa kalıbı yaparken 15 metreden düştü, binada ışıklandırma yetersiz ve emniyet kemeri yok
İnşaat, Yol	24.09.2016	Ezilme	İbrahim İçyer	E	43	İstanbul, Sarıyer	3.havalimanında İda İnşaat işçisi, gece vardiyasında kamyonların geçişine kılavuzluk (bayrakçı) ederken kamyon altında ezildi, Düziçili, 3 çocuğu vardı
İnşaat, Yol	22.09.2016	Ezilme	-	E	-	İstanbul, Sarıyer	3.Havalimanı'nda Altınsoy İnşaat taşeron firmasında işçi, üstyapı inşaatında (muhtemel terminal binası) üzerine çelik palet (kalıp) düştü, iki gün önce yaralandığı tahmin ediliyor
İnşaat, Yol	06.09.2016	Ezilme	Cengiz Aydoğan	E	-	İstanbul, Sarıyer	3.havalimanında işçi, üzerine çelik palet düştü
İnşaat, Yol	31.08.2016	Yanma	Mehmet Aytaç	E	36	İstanbul, Sarıyer	Erganili, iki çocuğu vardı, olayın daha evvel Kürt meselesi üzerine tartıştığı oda arkadaşı tarafından yapıldığı gece 6 litre benzin dökülerek yakıldığı, kapının kilitlendiği iddia ediliyor, Üstünler Dat taşeron işçisi
İnşaat, Yol	22.02.2016	Trafik kazası	Ammar Koç	E	23	İstanbul, Sarıyer	Suriyeli işçi, 3.Havalimanı'nda vardiyasını tamamlayıp motosikletiyle şantiye alanından geçerken beton mikseri çarpıp, İGA özel güvenlik özel araçları şantiyeye sokmaması gerekiyor, çok özel durumlarda eşlik etmesi lazım ama burada yok
İnşaat, Yol	23.01.2016	Ezilme	Nurettin Özdemir	E	+40	İstanbul, Sarıyer	3.Havaalanı inşaatı 3.pistinde İzol Nakliye'de şoför, iki kamyon malzeme boşaltırken biri 35 kapı nolu kamyon şoför kabininin üzerine devrildi, yaralı diye olay yerinden cenazeyi taşıyorlar, olay yerini düzenleyip kamyonları kaldırıyorlar, özel güvenlik bölümü hemen izole ediyor, Ömerlili
İnşaat, Yol	12.03.2015	Trafik kazası	Turgut Demircan	E	52	İstanbul, Eyüp	3.havaalanına hafriyat taşıyan kamyon şoförü, Arnavutköy Akpınar kavşağında yan yatıp 20 metre bariyerlere sürüklendi, hafriyat yüzde 80'den fazla yüklenmişti, Orkun İnşaat taşeron işçisi hala 12 saat çalışıyor.
İnşaat, Yol	08.07.2014	Boğulma	Osman Ceylan	E	+30	İstanbul, Sarıyer	3. Havalimanı inşaatı şantiyesinde çalışan iş makinesi operatörü birlikte gölete uçtu.

Kaynak:İSİG Meclisi

HDP heyetinin tespitlerine göre, 3. Havalimanı inşaatında binlerce işçinin işçi sağlığı ve güvenliği şartlarının yerine getirilmediği ve bu nedenle çok fazla ölümle ve ağır yaralanmalarla karşılaşıldığı görüldü. İşçi ve sendika temsilcileri ile yapılan görüşmelerde “ölüm sayısının yüzlerle ifade edilmesinde” bu gerçek yatıyor. Görgü tanıklarının

ifadelerinde “yaralanmalar oluyor ki yüksekten düşüyor, bacak kırılıyor, deriden çıkıyor. Bunun sonucunda işçiler uzun tedaviler görüyor ve memleketlerine yollanıyor. Sakat kalmaları vb. takip edilemiyor.” Değerlendirmeleri çok yaygın bir şekilde ifade edilmiştir. Yüzlerce taşeron firmaya iş yaptırılan bu alanda 6331 sayılı kanunun ne kamu ayağının ne de şirket ayağının sorumluları belirli değildir. Kayıtdışı çalışmanın yaygın olduğu bu sektörde işçi yaralanmaları ve ölümlerinin çoğu kayda bile girmemektedir. İşçiler işçi cinayetlerinin sonlandırılmasını ve önlenmesini talep etmiştir. Kamuoyu ile paylaşılan 27 kişinin hayatını kaybettiğine dair bilginin doğru olmadığı, katledilen işçi sayısının çok daha fazla olduğu dönem dönem basına yansımıştır. Bu konuda gerçek veriye ulaşmak, işçi temsilcilerinin de için görev aldığı bir işyeri kurulunun yetkilendirilmesi ve gerekli denetim, araştırma çalışmalarının yapılması ile olur.

3. HAVALİMANI DİRENİŞİNE MÜDAHALE ŞEKLİ HUKUKU YOK ETMİŞTİR.

Doğa talanına, yandaşa giden ihalelere, hak gaspına ve iş cinayetlerine ev sahipliği yapan İstanbul 3. Havalimanı inşaatında, eşit ve adil çalışma koşulları için protestolara katılan 543 işçi 15 Eylül tarihinde gece baskınları ile yatakhanelerinin kapıları koçbaşları ile kırılarak, darp edilerek, sağlık kontrolleri yapılmadan, avukatla görüşme hakları sunulmada haksız bir şekilde gözaltına alınmışlardır. Gözaltı sonrasında serbest kalan işçilere hekim muayenesi dahi usulüne uygun yapılmamış, avukatsız ifade vermeye zorlanan işçileriz ifadelerine taşeronlar katılarak usulsüz yüzleştirme tutanakları düzenlenmiştir.

Uykularından uyandırılarak gözaltına alınan işçilerin koçbaşlarıyla girilen koğuşlarında jandarma tutanağına göre herhangi bir suç unsuruna rastlanmamıştır. Gözaltına alınan yüzlerce işçinin, konteynerlerde işveren temsilcileri tarafından dövüldüğü, hakaret ve tehditlere maruz kalmış, avukatları ve aileleri ile görüşmelerine izin verilmemiş, insan hakları ile bağdaşmayan koşullarda gözaltında tutulmuşlardır. AKP sözcüleri ve “kiralık kalemli” bu haksızlığa dair tek bir cümle kurmamış ve işçiler hakkında kurulacak komplolara çene çalmıştır.

Maaşları ödenmeyen, yatakları tahtakurularınca istila edilen, iş cinayetlerinde katledilen, revire çıktıklarında insanlık dışı muameleye tabii tutulan, düzgün işleyen servislerin dahi temin edilmediği iş yerinde; hayatta kalmayı, insanca çalışma şartlarını talep eden işçiler, ‘Köle Değiliz’ dedikleri için, ‘terörist’ damgası ile yaftalanarak; **2911 muhalefet, Çalışma hürriyetinin ihlali, Kamu malına zarar vermek, Halkı kin nefret ve düşmanlığa tahrik etmek, Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulmak ve Görevi yaptırmamak için direnme, şeklindeki suçlamalara maruz bırakılarak haklı talepleri yargı eli ile kriminalize edilmeye çalışılmıştır.**

3. gün boyunca avukatları ile bile görüştürülmeyen gözaltındaki işçiler tüm haklardan mahrum bırakılmıştır. Soruşturma görevlisi savcının neredeyse hiçbirisinin ifadesini almadan 27 işçi için tutuklama ve 16 işçi için adli kontrol talep edebilmiştir. 24 işçinin tutuklandığı dosyada sorgu hakimi tutuklama gerekçesinde herhangi bir somut veri ve delile dayanmaksızın genel ve soyut beyanlara yer vermiştir. Emekçi sınıfın sorunlarından bihaber kesimler işçilerin haklı taleplerini, arsızca ‘sudan sebepler’ diye nitelerken, devlet erkânı ise yıllardır devam eden kölelik düzeninin devamı için yasal ve fiziksel tüm aygıtları kullanmakta beis görmemiştir. Havalimanı inşaatında iş cinayetleri sonucu yaşamını yitiren işçilerin sayısını dahi bilmeyenler, sendikal haklarını kullanan işçileri, açlık ve işsizlik ile terbiye etmeye çalışmakta, neden oldukları ekonomik krizin faturasını yine işçi ve emekçi sınıfına ödetmeye çalışmakta, gözaltı ve tutuklamalarla işçilere gözdağı vermeye çalışmaktadırlar. Olağan hukuk formasyonuna sahip tüm yurttaşlar hakim, savcı ve avukat olmalarına gerek kalmadan bu işçilerin tutuklanması veya adli kontrol denetimi için geçerli bir gerekçenin olmadığını biliyorlar. AKP işçilerin onurlu direnişini kırmak için bu şekilde bir yaklaşım sergilemiştir. İşçilerin insani ve vicdani olarak nitelendirilecek ve “21. Yüzyılda talep olmaktan çıkmış talepleri” nelerdir ve bu

talepler hangi kapsamda korunmaktadır! AKP bu taleplerin hangisinin yasa ve anayasa koruması altında olmadığını iddia edebilir!

1. Eyleme katılan işçiler işten atılmayacak
2. Habersiz şekilde işten atılanlar işe iade edilecek.
3. Servis sorunu çözülecek.
4. Yatakhane, lavabo, banyo temizlikleri düzenli olarak yapılacak, tahtakurusu sorunu çözülecek.
5. Revir personelinin işçilerle ilgilenmesi, gerekli sağlık malzemelerinin temin edilmesi sağlanacak, işçilere dönük aşağılayıcı muamele engellenecek.
6. Maaşların tamamı hesaba yatırılacak, elden maaş ödemesi yapılmayacak.
7. Geçmişe dönük ödenmeyen ücretler ödenecek.
8. İşçi ve formenler aynı yemekhanede yemek yiyecek.
9. Sorunlara sebep olan İGA yetkilileri görevden alınsın.
10. Talepler basın karşısında okunacak.
11. İş cinayetleri çözülecek.
12. 6 aydır maaşları yatırılmayan işçilerin ödemelerinin yapılması sağlanacak
13. Bayram ikramiyesi verilmesi sağlanacak
14. Azerbaycanlı işçilerin bulunduğu ekibin başı Selim Öztürk'ün yarattığı mağduriyet dolayısıyla iş akdinin sonlandırılması sağlanacak
15. İşçi kıyafetlerinin verilmesi sağlanacak

İşçilerin insani, vicdani ve zaten yasal hakları olan, olması gereken taleplerini tek tek incelediğimizde; sağlık, yemek, taşıma, insanca muamele ve barınma haklarına ilişkin olarak işçiler; servis sorununun çözülmesi, yatakhane, lavabo, banyo temizliklerinin düzenli olarak yapılması, tahtakurusu sorununun çözülmesi, revir personelinin işçilerle ilgilenmesi, gerekli sağlık malzemelerinin temin edilmesi, işçilere dönük aşağılayıcı muamelenin engellenmesi, işçi ve formenlerin aynı yemekhanede yemek yemesi ve işçilere gerekli işçi kıyafetlerinin verilmesini talep etmişlerdir. Yasa dışı olan bu talepleri istemek değil, bu taleplerin yerine getirilmesini engellemektir.

Bu taleplerin mevcut mevzuatımızdaki yasal karşılıklarını incelediğimizde; çok tehlikeli işyerleri grubunda yer alan inşaat alanlarında işverenin işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerini alma yükümlülüğüne ilişkin yasal düzenlemeler hukuk sistemimiz içinde çok sayıda yasa, yönetmelik, Anayasa ve uluslararası sözleşmede yer almaktadır. Bu yasal düzenlemelerin bir kısmı özel hukuk nitelikli, diğer bir kısmı da kamu hukuku nitelikli hükümlerdir. Özel hukuk düzenlemelerinin başında Borçlar Kanunu gelmektedir. Kamu hukuku düzenlemeleri ise, başta Anayasa olmak üzere İş Kanunu ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleridir.

Anayasa'nın değişik maddelerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin çeşitli hükümlere yer verilmiştir. Çalışma hakkı ve ödevinin düzenlendiği 49. madde, çalışma şartları ve dinlenme hakkının düzenlendiği 50. madde, sosyal güvenlik hakkının düzenlendiği 60. madde konuyla ilgili maddeleridir.

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili birçok hüküm bulunmaktadır. Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 21. maddesi işverenin önlem alma yükümlülüğü ile doğrudan ilgili olup bu madde işçilerin sağlığının korunması ve iş güvenliğine ilişkin mevzuat hükümlerine aykırı hareket eden işverenin sorumluluğunu düzenlemektedir.

İş Kanunu, Sosyal Sigortalar Kanunu ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'ndaki mevzuatın dışında inşaat alanlarına ilişkin olarak ayrıca Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 58. ve 59. maddelerine göre tuvalet, lavabo ve duşlar; yeterli sayıda ve hijyen şartlarına uygun olmak zorundadır. Dinlenme ve barınma yerleri (yatakhaneler) sağlık şartlarına uygun olmalıdır, işveren yeterli sayıda karyola, ranza, yatak, battaniye ve benzerlerini sağlamalı, temiz bir halde bulundurmali, gerektiğinde dezenfekte etmelidir.

Ayrıca işverenler, Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik uyarınca işçilere standartlara uygun her türlü kişisel koruyucu donanımı (özel iş kıyafeti, baret, ayakkabı, kemer vb) sağlamakla sorumludur.

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre ise işverenler, yeterli personel ve donanımına sahip İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi kurmak, işçilere işyerinde revir de dâhil olmak üzere gerekli sağlık hizmetlerini ve malzemelerini sağlamakla yükümlüdür.

Formenlerin işçilerle aynı yemekhanede yemek yemesi, revir personelinin işçilere aşağılayıcı ve ukala davranmamasını talep etmektedirler. İşveren Borçlar Kanunu'nun 417. maddesi uyarınca işçinin kişiliğini korumak, dürüstlük kurallarına uygun bir işyeri düzeni sağlamak, işçilerin psikolojik tacize uğramalarını engellemekle yükümlüdür.

Ancak işverenin yasalarda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmemesi sorun edilmemiş, işçilerin mevcut mevzuatın işveren tarafından uygulanmasını talep etmeleri suç sayılmıştır. İşçilerin yasal kuralların gereğinin yapılmasını talep etmeleri, insanca muamele istemeleri hukuk ve insanlık dışı muamele ile baskılanmaya çalışılmıştır.

İşçilerin, iş cinayetlerinin önlenmesi talebine ilişkin olarak; İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca işverenler, her türlü önlemi almakla, iş kazalarını ve iş cinayetlerini önlemekle yükümlüdür. Devlet de bu önlemlerin alınıp alınmadığını denetleme ve önlemler alınmadıysa gerekli yaptırımları uygulayarak önlemlerin alınmasını sağlama yetkisine ve sorumluluğuna sahiptir.

İşverenin konuya ilişkin yükümlülükleri Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 21. maddesinde düzenlenmiştir. "İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettirilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır."

Konuya ilişkin Cezai Sorumluluk da düzenlenmiş olup; İşverenlerin, işveren vekillerinin ya da bazı durumlarda işçi statüsünde çalışan kişilerin iş kazaları sebebiyle cezai sorumluluğu doğabilir. İster kasıt, ister taksir olsun kusurun varlığı yeterlidir. İş Kanunu bakımından işveren veya işveren vekili sıfatı taşımayan bir kimsenin de, fiilen işveren veya işveren vekilinin yetkilerini elinde bulundurduğunun tespit edilmesi halinde, bu kişinin Türk Ceza Kanunu hükümleri gereğince cezalandırılması mümkündür.

Ancak 3. havalimanı inşaatında müteahhitler yasal sorumluluklarını, devlet de denetim yükümlülüğünü yerine getirmediği için, havalimanı inşaatı işçilerin canını kaybettiği bir alana dönüşmüştür. Bakanlık ölümlere duyulan

tepkilere cevaben sadece 27 kişinin hayatını kaybettiğini ifade etmekte ancak bu ölümler öncesi ve sonrası hangi önlemlerin alındığı veya işverene hangi yaptırımların uygulandığı yönünde hiçbir somut açıklama yapmamıştır.

İş güvencelerine ilişkin olarak işçiler eyleme katılan işçilerin işten atılmaması ve habersiz şekilde işten atılanların işe iade edilmesini talep etmişlerdir.

İş Kanunu madde 17'ye göre "Belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerekir." İşverenin bildirim şartına uymaması veya bildirim süresine ait ücreti peşin ödeyerek sözleşmeyi feshetmesi, İş Kanunun 18, 19, 20 ve 21 inci maddesi hükümlerinin uygulanmasına engel olmaz. 18 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca bu Kanunun 18, 19, 20 ve 21 inci maddelerinin uygulanma alanı dışında kalan işçilerin iş sözleşmesinin, fesih hakkının kötüye kullanılarak sona erdirildiği durumlarda işçiye bildirim süresinin üç katı tutarında tazminat ödenir. Fesih için bildirim şartına da uyulmaması ayrıca dördüncü fıkra uyarınca tazminat ödenmesini gerektirir.

İş Kanunu'nun 18. maddesinde de;

a) Sendika üyeliği veya çalışma saatleri dışında veya işverenin rızası ile çalışma saatleri içinde sendikal faaliyetlere katılmak.

b) İşyeri sendika temsilciliği yapmak.

c) Mevzuattan veya sözleşmeden doğan haklarını takip veya yükümlülüklerini yerine getirmek için işveren aleyhine idari veya adli makamlara başvurmak veya bu hususta başlatılmış sürece katılmak.

d) Irk, renk, cinsiyet, medeni hal, aile yükümlülükleri, hamilelik, doğum, din, siyasi görüş ve benzeri nedenler" hangi sebeplerden ötürü işverenin iş akdini feshedemeyeceği düzenlenmiştir. İş Kanunu'nun 17 ve 18. maddelerine aykırı davranan işverenin eylemine karşı işçilerin yaptıkları eylem ise İş Kanunu'nun 34. maddesinin güvencesi altındadır, işçiler ücretleri ödenmediği için iş görme borcunu yerine getirmekten kaçınmakta, yasal ve Anayasal haklarını kullanmaktadır. Dolayısıyla bu eyleme katılmış olmak da işten çıkarma gerekçesi olamaz.

Ancak asıl olanın kuralızsızlık olduğu 3. havalimanında devlet işçilerin işlerini korumak, iş güvencelerini sağlamak yerine işçilerin demokratik eylemini sanki yasa dışı bir faaliyetmiş gibi bastırma yoluna gitmiş; işçileri değil işverenleri korumayı tercih etmiştir. İş bırakma, Anayasa ve İLO sözleşmeleri, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararları çerçevesinde, işçilerin meşru hakkıdır.

İşçilerin ücret alacaklarına ilişkin talepleri ise maaşların tamamı hesaba yatırılarak, elden maaş ödemesinin yapılmaması, geçmişe dönük ödenmeyen ücretlerin ödenmesi ve 6 aydır ücretleri ödenmeyen işçilere ödemelerinin yapılması, talebidir. İş Kanunu'nun 32. maddesine göre ücret, bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutar olup ücret en geç ayda bir ödenir. İş sözleşmeleri veya toplu iş sözleşmeleri ile ödeme süresi bir haftaya kadar indirilebilir. Ücretin zamanında ödenmemesini düzenleyen 34. madde "Ücreti ödeme gününden itibaren yirmi gün içinde mücbir bir neden dışında ödenmeyen işçi, iş görme borcunu yerine getirmekten kaçınabilir. Bu nedenle kişisel kararlarına dayanarak iş görme borcunu yerine getirmemeleri sayısal olarak toplu bir nitelik kazansa dahi grev olarak nitelendirilemez. Gününde ödenmeyen ücretler için mevduata uygulanan en yüksek faiz oranı uygulanır. Bu işçilerin bu nedenle iş akitleri çalışmadıkları için feshedilemez ve yerine yeni işçi alınamaz, bu işler başkalarına yaptırılamaz" şeklindedir.

İş Kanunu'nun 36. maddesi de, kamu makamlarının asıl işveren olduğu inşaatlarda, kamu makamları işçi ücretlerinin düzenli ödenip ödenmediğini denetlemekle sorumludur. İşçilerin ödenmeyen ücretleri varsa kamu makamları, müteahhitlerin hak edişinden keserek işçilere ücretlerini ödemekle yükümlüdür. Fakat 3. havalimanı inşaatında ödemelerin bir kısmı elden yapılmakta, 6 aydır ücretler ödenmemektedir. Kamu makamları, en az altı aydır yasal yükümlülüğünü yerine getirmemiş, ödenmeyen ve banka kanalı ile ödenmeyen kısım için herhangi bir yaptırım

uygulamamış, işverenlerin hak edişinden kesip işçilere ödeme yapmamış ancak işçilerin iş görmekten kaçınma haklarını kullanmalarını saldırı gerekçesi yaparak, gözaltı ve tutuklamaya varan yöntemlere başvurmuştur.

3. Havalimanı, siyasi iktidarın şov hırısı ve patronların kar hırısı uğruna işçilerin ölümüne çalıştırılmasıyla, 29 Ekim tarihine yetiştirilmeye çalışıldığı ancak bu tarihte tamamlanmasının mümkün olmadığı işveren ve taşeronlar işçilerin haklı taleplerini içeren protestolarını manipüle ederek gecikme sebebi yapmaya çalıştıkları gözlemlenmiştir. Mevcut yasalar çerçevesinde dahi, hayati tehlike yaratan kötü iş koşullarına karşı devlet güçlerinin patronları soruşturuyor olması ve tutuklaması gerekirdi.

Tutuklu işçiler derhal serbest bırakılmalı, işçilerin talepleri karşılanmalı, işçilere uygulanan insanlık dışı muamele, angarya ve mobbing sona ermeli, iş güvenliği ve iş güvencesi derhal sağlanarak, koşulların incelenmesi ve raporlanması için derhal müfettişler görevlendirilerek işçi yaşamını hiçe sayan, vergi kaçıran patronlar ve denetimle sorumlu kamu görevlileri soruşturulmalıdır.

Emekçilerin insani, vicdani ve haklı talepleri kriminalize edilemez. Sendikal haklar engellenemez. Bu kapsamda işçilerin talepleri derhal kabul edilmelidir. İşçiler yalnız değildir, talepleri taleplerimizdir. HDP olarak hukuki süreç boyunca işçilerin yanında olacağımızın sözünü veriyoruz. Tutuklu işçiler derhal serbest bırakılmalıdır.

EK 1: Meclis Araştırması ve Soru Önergelerimiz

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İstanbul'da inşaatı devam eden 3. Havalimanı inşaatında çok sayıda işçi ölümünün meydana gelmesinden kaynaklı bu inşaatı meydana gelen iş cinayetlerinin araştırılması ile birlikte alınacak önlemlerin tespiti amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz. 13.04.2018

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Grup Başkanvekili
Adana Milletvekili

GEREKÇE

İstanbul'a yapılması planlanan 3. Havalimanı inşaatı ile ilgili çok sayıda iddia gündeme gelmiştir. Kayıtlı 31 bin işçinin çalıştığı inşaatı 400 işçinin yaşamını yitirdiği ve bu ölümlerin kamuoyundan gizlendiği iddiaları kaygı yaratmaktadır. İnşaat işçilerinin anlatımlarına göre inşaatın bir an evvel bitirilmesi için acele edin baskısı altında çalıştıkları ve hiçbir güvenlik önleminin alınmadığı ifade edilmektedir. Şantiyede yaşamını yitiren işçilerin cenazeleri ceset torbaları ile ailelere verilirken cüzi miktarlarda para verilerek ailelerin bu olayları yargıya taşımamaları ve gizli tutmaları için tehdit edildikleri de dile getirilmektedir.

3. Havalimanı inşaatında yaşanan örneklerden birisi Ordulu bir işçinin yüksek tonajlı sadece yükü 80 ton olan bir aracın altında kaldığı ancak bu olayın gizlendiğine ilişkindir. Bir başka örnek ise her biri 3 buçuk ton olan 3 taşın çocuk yaşta iki işçinin üzerine düştüğü ancak ambulans dahi çağırılmayıp olayın duyulmaması için özel araçla hastaneye götürüldüğüne ilişkindir. Bu olayların basında dahi yer almaması çok çarpıcıdır. Diğer yandan hiçbir güvenlik önlemi alınmadan, tonaj hesapları yapılmadan, araç muayeneleri sadece kâğıt üzerinde yapılmış gibi gösterilerek bir inşaat faaliyeti yürütülmektedir.

İnşaatın gerçekleştiği mahalde özel bir yaşam alanı kurulmuş olup şirketin üst düzey çalışanları için hayvanat bahçesi, camisi olan bu yaşam alanının dışında inşaat alanında işçiler canlarından olmaktadır. Üst düzey şirket yöneticilerinin helikopterlerle geldiği bu alanda kamyon şoförlerine sefer başı ücret verilmesi öngörüldüğünden inşaatı şoförlerin daha çok sefer yapmak için hız sınırını aştıkları, pek çok trafik kazası yaşandığı ve bu kazalarda da çok sayıda yurttaşın yaşamını yitirdiği bilinmektedir. İnşaat İşçileri Sendikası tarafından aktarılan bilgiye göre haftada en az 3-4 işçinin yaşamını yitirdiği ifade edilmiştir. Şirketlerin işçilerin hızla çalışmaları adına kolluk ile işbirliği içerisinde oldukları ve şirket kamyonlarına ceza kesilmediği de iddialar arasındadır.

İstanbul 3. Havalimanı inşaatında meydana gelen iş cinayetlerini ülke genelindeki genel tablodan ayrı tutmak mümkün değildir. Türkiye'de geçtiğimiz yıl kayda geçen verilere göre en az 2006 işçi yaşamını yitirmiş olup 2013 yılının ilk üç ayında ise 394 işçinin yaşamını yitirdiği ifade edilmektedir. Ancak bu veriler yalnızca kayıt altına alınan iş cinayetlerine ilişkin olup Uluslararası kuruluşlar ILO (Uluslararası İşçi Organizasyonu) ve WHO (Dünya sağlık örgütü) 1 'işçi kazası sonucu' ölüm varsa istatistiklere göre 6 'meslek hastalığı sonucu ölüm' vardır şeklinde bir veri sunmaktadır. Bu durumda Mart ayı verilerine göre 122 iş cinayetinin olduğu bir tabloda yaklaşık 700 meslek hastalığından kaynaklı ölüm gerçekleşmiş olduğunu söylemek mümkün. Bu ise neredeyse toplu katliam yahut savaşta meydana gelen ölümlerle eşdeğer bir veriye işaret ediyor. Yalnızca 3. Havalimanı inşaatında günde 3 ya da 4 kişinin öldüğü bir reel tabloda ülkenin işçilere, emekçilere ilişkin yürüttüğü politikaları gözler önüne sermesi bakımından da son derece dikkat çekicidir.

Açıklamış olduğum hususlar doğrultusunda İstanbul'da inşaatı süren 3. Havalimanı'nda meydana gelen iş cinayetlerinin araştırılması ve bu cinayetlerin önlenmesine dair derhal tedbir alınması ülkenin önemli gündemlerinden birisidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Aile, Sosyal Hizmetler ve Çalışma Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Rıdvan Turan

Mersin Milletvekili

İstanbul 3. Havalimanı inşaatında kötü çalışma koşullarına tepki gösteren işçiler, çalışma koşullarının iyileştirilmesi için eylem düzenlemiştir. Üç gün önce yaşanan ve 17 işçinin yaralanmasıyla sonuçlanan iş kazası, havalimanı işçileri tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Eylemin işçiler arasında kitleleşmesiyle birlikte şirket yetkilileri ve işçiler arasında yapılan görüşmeler sonucunda işçilerin 15 maddelik makul talepleri, önce şirket yetkilileri tarafından kabul edilmiş fakat kısa bir süre sonra talepler reddedilerek adeta olayların büyümesine neden olmuştur. Aile, Sosyal Hizmetler ve Çalışma Bakanlığı'nın 3. Havalimanı yapımı süresince iş kazaları başta olmak üzere, çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik ve işçilerin makul taleplerinin yerine getirilmesi konusunda, etkin olmaması nedeniyle işçi hak ve talepleriyle ilgili kolluk kuvvetlerinin müdahalesi sonucu 600'e yakın işçinin gözaltına alındığı yazılı ve görsel basına yansımıştır.

Bu bağlamda;

- 1) 3.Havalimanı inşaatında çalışma koşulları ve yaşanan işçi cinayetleri ortadayken Bakanlığınız tarafından kaç iş kazası ve meslek hastalığı tespit edilmiştir? Ve bu iş kazalarını kaç tanesi ölümle ve malul olarak sonuçlanmıştır?
- 2) İşverenler, işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlemek, işçileri karşı karşıya bulundukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimini vermek zorundadırlar. Buna göre 3. Havalimanı İşverenlerinin, İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları bakanlığınızın yönetmeliğine uygun mudur?
- 3) 3. Havalimanı inşaatı başlamasından bu yana pek çok iş kazası olduğu bilinmektedir. Meydana gelen iş kazalarından sonra 3. Havalimanı kaç defa teftiş edilmiştir? Yapılan teftişler sonucu alınan iş güvenliği önlemleri nelerdir?
- 4) Anayasa'nın 49. maddesine göre "Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alır". 3 Havalimanı çalışma koşullarını denetlenmesi ve hukuka aykırı, anayasaya aykırı uygulamaların düzeltilmesi noktasında bakanlığınızın herhangi bir çalışması bulunmakta mıdır?
- 5) İstanbul 3. Havalimanı yapım çalışmaları tüm hızıyla devam ederek yeni havaalanının 29 Ekim 2018 tarihine yetiştirilmeye çalışıldığı kaydedilmektedir. Genellikle iş yerlerinde daha kısa zamanda, daha az işçiyle daha fazla iş istenmesinin işçiler üzerinde işçi ölümlerine varacak şekilde ağır sonuçları olduğu bilinmektedir. Bakanlığınızın işçiler üzerinde ağır sonuçları önleyici tedbirleri var mıdır? Eğer böyle tedbirler var ise bu konuda 3. Havalimanında çalışan işçilere bilgilendirme yapılacak mıdır?
- 6) Sosyal devlet, bireylere çalışma hakkını sosyal bir hak olarak tanımıştır. Çalışanların temel hakları, işçilerin korunmasına bağlı olarak gelişmiş, sosyal güvenlik hakkı, örgütlenme hakkı, toplu iş sözleşmesi ve grev hakkı, iş güvencesi hakkı, dinlenme hakkı, işçi sağlığı ve güvenliği hakkı temel sosyal haklar olarak kabul edilmiştir. 3. Havalimanı inşaatında çalışan işçilerinin Sosyal Devlet ilkesinden hareketle taleplerini karşılamaya yönelik Hükümetiniz tarafından çalışma koşullarını düzenleyecek bir çalışmanız var mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen soruların **Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Sayın Zehra Zümrüt SELÇUK** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Züleyha GÜLÜM
İstanbul Milletvekili

İstanbul'da yapımı devam eden ve sık sık iş cinayetleriyle ve kazalarla gündeme gelen 3. Havaalanı inşaatında arka arkaya meydana gelen iş cinayetlerine ve çalışma koşullarının ağırlaşmasına karşı 14 Eylül 2018 günü inşaat işçileri iş bırakma eylemi başlatmıştır. İşçiler ödenmeyen ücretlerinin ödenmesi, iş cinayetlerine karşı önlemler alınması, servis sorununun çözülmesi, yatakhanelerde bulunan tahtakurusu sorunu ile yemekhanelerdeki hijyen sorununun giderilmesi gibi bir dizi haklı taleplerde bulunmuştur. İşçilerin söz konusu talepleri yerine getirilmediği gibi gece saatlerinde kolluk güçlerince işçilere biber gazlı müdahalede bulunulmuş, sabah saatlerinde de özel hareket polisleri eşliğinde düzenlenen baskın sonucunda yüzlerce işçi gözaltına alınmış ve daha sonra 24'ü tutuklanmıştır.

Uykularından uyandırılarak gözaltına alınan işçilerin, dövüldükleri, hakaret ve tehditlere maruz bırakıldıkları, neyle suçlandıkları hakkında bilgi verilmeden ve avukatlarıyla görüştürülmeden ifade vermeye zorlandıkları basına yansımıştır.

Resmi rakamlara göre 3. Havaalanı inşaatının başladığı Mayıs 2015 tarihinden itibaren hayatlarını kaybeden işçi sayısı 27'dir. Ancak bu sayının çok daha fazla olduğu ve bu sayının gizlenmesi yönünde şirket yetkilileri tarafından tazminat tehdidiyle ailelere baskı yapıldığı iddia edilmektedir.

Bu bağlamda:

- 1) İstanbul 3. Havaalanı inşaatının başladığı Mayıs 2015 tarihinden itibaren hayatını kaybeden ve yaralanan işçi sayısı kaçtır? Kaç işçi meslek hastalığına yakalanmıştır?
- 2) İnşaatla hayatını kaybeden işçilerin ailelerine para ödenerek bu cinayetlerin üzerinin örtüldüğü iddiaları doğru mudur? Bununla ilgili Bakanlığınız tarafından başlatılmış herhangi bir soruşturma bulunmakta mıdır?
- 3) Havaalanının yapımı aşamasında Bakanlığınız tarafından iş sağlığı ve iş güvenliği alanında denetimler yapılmış mıdır? Yapılmışsa hangi eksiklikler tespit edilmiştir? Tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için hangi önlemler alınmıştır?
- 4) 3. Havaalanı inşaatında taşeron şirketler dahil toplamda kaç şirket faaliyet göstermektedir? İnşaat alanında toplam çalışan işçi sayısı kaçtır?
- 5) İstanbul 3. Havaalanı inşaatında çalışan işçilerin grev hakkını kullanmalarına neden olan kötü çalışma koşullarının düzeltilmesi için herhangi bir girişiminiz olacak mı?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Politikalar Sayın Jülide SARİEROĞLU** tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 99. maddesi gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 15.02.2018

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Adana Milletvekili

İstanbul'a yapılması planlanan 3. Havalimanı inşaatı ile ilgili çok sayıda iddia gündeme gelmiştir. Kayıtlı 31 bin işçinin çalıştığı inşaatda 400 işçinin yaşamını yitirdiği ve bu ölümlerin kamuoyundan gizlendiği iddiaları kaygı yaratmaktadır. İnşaat işçilerinin anlatımlarına göre inşaatın bir an evvel bitirilmesi için acele edin baskısı altında çalıştıkları ve hiçbir güvenlik önleminin alınmadığı da iddialar arasındadır. Şantiyede yaşamını yitiren işçilerin cenazeleri ceset torbaları ile ailelere verilirken cüzi miktarlarda para verilerek ailelerin bu olayları yargıya taşımamaları ve gizli tutmaları için tehdit edildikleri de ifade edilmektedir. 3. Havalimanı inşaatında yaşanan örneklerden birisi Ordulu bir işçinin yüksek tonajlı sadece yükü 80 ton olan bir aracın altında kaldığı ancak bu olayın gizlendiğine ilişkindir. Bir başka örnek ise her biri 3 buçuk ton olan 3 taşın çocuk yaşıta iki işçinin üzerine düştüğü ancak ambulans dahi çağırılmayıp olayın duyulmaması için özel araçla hastaneye götürüldüğüne ilişkindir. Bu olayların basında dahi yer almaması çok çarpıcıdır. Diğer yandan hiçbir güvenlik önlemi alınmadan, tonaj hesapları yapılmadan, araç muayeneleri sadece kâğıt üzerinde yapılmış gibi gösterilerek bir inşaat faaliyeti yürütülmektedir. İnşaatın gerçekleştiği mahalde özel bir yaşam alanı kurulmuş olup şirketin üst düzey çalışanları için hayvanat bahçesi, camisi olan bu yaşam alanının dışında inşaat alanında işçiler canlarından olmaktadır. Üst düzey şirket yöneticilerinin helikopterlerle geldiği bu alanda kamyon şoförlerine sefer başı ücret verilmesi öngörüldüğünden inşaatteki şoförlerin daha çok sefer yapmak için hız sınırını aştıkları, pek çok trafik kazası yaşandığı ve bu kazalarda da çok sayıda yurttaşın yaşamını yitirdiği bilinmektedir. İnşaat İşçileri Sendikası tarafından aktarılan bilgiye göre haftada en az 3-4 işçinin yaşamını yitirdiği ifade edilmiştir. Şirketlerin işçilerin hızla çalışmaları adına kolluk ile işbirliği içerisinde oldukları ve şirket kamyonlarına ceza kesilmediği de iddialar arasındadır.

Bu bağlamda;

- 1) Bakanlık olarak 3. Havalimanı inşaatında yaşananlardan haberdar mısınız?
- 2) 3. Havalimanı inşaatında toplam kaç işçi çalışmaktadır? Kayıtlı ve kayıt dışı işçi sayısı nedir? Kaç işçi yabancı uyrukludur? Kaç çocuk işçi çalışmaktadır?
- 3) 3. Havalimanı inşaatında 400 işçinin yaşamını yitirdiği iddiası doğru mudur? Havalimanı inşaatının başlangıcından itibaren kaç işçi yaşamını yitirmiştir?
- 4) 3. Havalimanı inşaatının başlangıcından itibaren kaç iş kazası gerçekleşmiştir? İş kazası geçiren işçilerin maluliyet oranları nedir?
- 5) 3. Havalimanı inşaatında meydana gelen iş kazalarının kamuoyuna duyurulmama çabasının sebebi nedir? İş kazaları ve işçi ölümlerinin kamuoyuna duyurulmama sebebi inşaatda usulsüzlüklerin yoğun yaşanıyor olması mıdır?
- 6) Hafriyat kamyonlarının neden olduğu kaza sayısı kaçtır? Bu konuda bir istatistik tutulmuş mudur? Hafriyat kamyonlarının neden olduğu kazalarda kaç kişi yaralanmış kaç kişi yaşamını yitirmiştir?
- 7) 3. Havalimanı inşaatında çalışan araçlara trafik cezası kesilmediğine dair iddia doğru mudur? Şayet doğru ise inşaat şirketlerinin insan yaşamına zarar veren uygulamaları neden cezasız bırakılmakta ve şirketlere kolaylık sağlanmaktadır? Bir insanın yaşamı Cengiz İnşaatın elde edeceği kardan daha mı değersizdir?
- 8) İnşaat araçları neden muayene edilmemektedir? Bu kadar acelenin sebebi nedir?
- 9) İnşaat kamyonlarına neden aşırı yükleme yapılmaktadır ve bu husus neden denetlenmemektedir?
- 10) İnşaatta yeterli denetim yapılmama gerekçesi nedir?
- 11) 3. Havalimanı hangi şirketlerin ortaklığında yürütülmektedir? Bu şirketlerin inşaatteki usulsüzlükleri neden yaptırıma tabi değildir? Yaptırım uygulanmama sebebi bu şirketlerin hükümetiniz ile bağlantılı şirketler olması mıdır?
- 12) Bakanlık olarak neden işçileri ve işçi haklarına sahip çıkmıyorsunuz?
- 13) 3. Havalimanı inşaatında yaşananlara ilişkin şirketlere yaptırım uygulanması ve hukuki süreç başlatılması gündeminizde olacak mıdır?
- 14) İnşaat müddetince yaşamını yitiren işçilerin ailelerine ne kadar para verilmiştir? Yaralamalı iş kazalarında işçiye ne kadar para verilmiştir?
- 15) İnşaat müddetince yaşamını yitiren yahut kaza sonucu iş göremez hale gelen işçilerin hakları verilmiş midir? Bu konuda hangi çalışmalar yürüttünüz?
- 16) 3. Havalimanı inşaatında yaşananlara ilişkin kamuoyuna bir açıklama yapacak mısınız?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul'da yapımı devam eden 3 Mega projeden biri olan 3. Havalimanı inşaatının ekonomik, ekolojik, işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından yarattığı tahribatın bütün boyutlarıyla araştırılması, sorumluluğu bulunanların açığa çıkarılması, 3. havalimanı inşaatında çalışan işçilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve işçi ölümlerini durdurulması amacıyla alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi ve önlemlerinin alınması için Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Gülistan KILIÇ KOÇYİĞİT

Muş Milletvekili

İstanbul'da yapımı devam eden 3. Havalimanı inşaatı daha proje aşamasındayken birçok tartışmalara konu olmuştur. Yap- işlet-devret modeli ile projeyi üstlenen İGA adlı firmaya 12 yıllık gelir garantisi verilmiştir. 3. Havalimanı projesi halka yüklediği maliyetiyle beraber devasa ekolojik yıkıma da neden olmaktadır. Kuzey ormanların ortasından yapımı devam eden 3 Mega projeden biri olan 3. Havalimanı inşaatı, iş kazaları ve işçi ölümleriyle de sık sık gündeme gelmektedir. 3. Havalimanı inşaatında çalışan işçilerden bugüne kadar 400 yakın işçinin yaşamını yitirdiği ve ölen işçilerin ailelerine para verilerek ölümlerin gizlediği iddia edilmektedir. 3. Havalimanı inşaatı başladığından beri şantiyede çalışan hafriyat kamyonu şoförü C. adındaki işçi "Geçen gözlerimin önünde Ordulu bir formen (ekip başı), şoförü Vietnamlı olan ve 3 çeker dediğimiz yüksek tonajlı, sadece yükü 80 ton olan aracın altında kaldı. Bu olayı özellikle takip ettim. Hiçbir gazetede, televizyon kanalında ya da sosyal medyada yer almadı. Başka bir örnek vereyim, metronun yapımında kullanılan büyük taşlar taşınırken halat koptu. Her biri 3.5 ton olan 3 taş, çocuk yaşta olan iki işçinin üstüne düştü. Basında bu ölümün haberini de duymadım. Hatta ambulans dahi gelmedi ve çocukları özel arabayla göturdüler. Havalimanı yapımında şu ana kadar 400 işçinin öldüğünden bahsediliyor. Şeklinde açıklamaları basına yansımıştır.

3. havalimanı inşaatında çalışan işçiler, artan işçi ölümleri ve ağır çalışma koşulları nedeniyle 14 Eylül Cuma günü sabah saatlerinde toplu iş bırakma eylemi gerçekleştirmiştir. Eyleme geçen işçiler, yatakhanelerde tahtakurularının olması, banyo ve tuvaletlerin temiz olmaması, yemeklerin sağlıklı olmaması, maaşlarının verilmemesi, yağmur altında saatlerce servis beklenmesi ve artan işçi ölümleri nedeniyle iş bırakma eylemini yapmışlardır. Ancak işçilerin yasal, meşru ve haklı bu talepleri kolluk kuvvetlerinin sert müdahalesiyle bastırılmaya çalışılmıştır. İşçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve işçi ölümlerinin durdurulması yönünde haklı talepleri gözaltılar, işten çıkarmalar ve soruşturmalarla karşılık verilmiştir.

İşçilerin cuma günü başlayan iş bırakma eylemi hafta sonu boyunca da devam etmiştir. Haklarını isteyen işçilere gündüz biber gazı, plastik mermiler müdahale edilmiş, gece ise koğuşları basılarak, kapıları kırılarak işçiler gözaltına alınmıştır. İki gün içinde 600 yakın işçi bu şekilde gözaltına alınmıştır. Basına yansıyan görüntülerde gözaltına alınan işçilerin toplu olarak bir odada tutuldukları, çıplak ayakla beton zemine oturdukları görülmüştür. Gözaltına alınan işçiler ne avukatlarıyla ne de aileleriyle görüştürülmüştür. Sendika temsilcileri ve milletvekillerinin şantiye alanına girişleri engellenmiştir. 3. Havalimanı inşaat işçileriyle dayanışmak ve destek amacıyla başta İstanbul ve Ankara'da olmak üzere çeşitli illerde yapılan basın açıklamaları, eylemlere polis müdahale etmiş çok sayıda sendika temsilcisi ve avukat gözaltına alınmıştır.

Tüm bu bilgiler ışığında, 3. Havalimanı inşaatının ekonomik, ekolojik, işçi sağlığı ve iş güvenliği açısında yarattığı tahribatın bütün boyutlarıyla araştırılması, sorumlulukları bulunanların açığa çıkarılması, 3. havalimanı inşaatında çalışan işçilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve işçi ölümlerini durdurulması amacıyla alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi ve önlemlerinin alınması amacıyla meclis araştırmasına açılması elzemdir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Sayın Zehra Zümrüt SELÇUK** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 20.09.2018

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

3. Havalimanı şantiye ve kampları iş cinayetleriyle, işçi haklarının gasp edilmesiyle birçok kez gündemleşmiştir. İşçiler sorunlarına bu güne kadar herhangi bir çözüm üretilmediği gerekçesiyle 14 Eylül 2018 tarihinde yasal bir hak olan iş görmeme hakkını kullanmışlardır. Bu esnada 15 maddelik bir talepler listesini kamuoyu ile paylaşmış ve yönetim ile görüşmeye başlamışlardır. Görüşmelerin olumlu sonuçlanmaması üzerine işçiler ertesi gün iş görmeme haklarını kullanmaya devam edeceklerini açıklamış ve koşullarında dinlenmeye çekilmişlerdir. Kamp Cuma gününü Cumartesi gününe bağlayan gece jandarma ablukasına alınmış, TOMA, askeri araçlar, yüzlerce jandarma ile koşullar koçbaşları ile kırılmış, Türkiye tarihinde rastlanmadık sayıda işçi bir gecede gözaltına alınmıştır.

Bu esnada jandarma ve sivil kıyafetli polisler eliyle uygulanan şiddetin boyutları tarif edilemez düzeydedir. Sadece işçilere değil, kamp alanında inceleme yapan milletvekillerine, basına ve işçi sendikalarına da baskı ve terör estirilmiştir.

İşçi ölümleri başta olmak üzere 3.havalimanı iş yerinde yaşanan bütün sorunlardan hükümet bir kere değil 2 kere sorumludur. Birincisi; yasaların, sözleşmelerin uygulanmasını denetlemek gibi genel görevleri nedeniyle, ikincisi; 3.havaalanı projesinin sahibi olarak devlet aynı zamanda asıl işveren sıfatında olduğu için.

3.havalimanı işçilerinin talepleri yasalara uyulmadığını ifşa etmekte, suç duyurusu niteliği taşımaktadır. Yani işçilere müdahale değil, hak ihlallerine müdahale edilmesi devletin 2 kere görevidir.

36 bini aşkın işçinin çalıştığı 3.havalimanında kölelik koşullarını ortaya seren bu talepler karşısında ve iş görmeme eylemine cevap olarak devletin kampı jandarma ablukasına alması, demokratik bir talebin baskıyla sindirilmesi girişimidir. Ayrıca medya ambargosundan yararlanarak ortada çalışanların işlediği bir suç varmış gibi algı yaratmanın, işçilerin haklı taleplerini kriminalize etmeye kalkışmanın da gerçeklerin üzerini örtmeye dönük bir yaklaşım olduğu kesindir.

Elle yazılı talepler açıktır; Madde 2."Habersiz işten atılanların işe iadesi", Madde 6. Maaşların tamamının hesaba yatırılması, elden maaş ödenmemesi", Madde 7. Geçmişe dönük ödenmeyen maaşların ödenmesi", Madde 11. İş cinayetlerinin çözülmesi, Madde 12." 6 aydır maaş alamayan arkadaşlara ödemelerin yapılması" .

Görüldüğü gibi bu talepler zaten her iş yerinde uyulması gereken yasa ve yönetmeliklerde mevcuttur. Yani yasalar uygulanmamakta, kölelik dayatılmaktadır. Ayrıca işçi beyanlarında 3.havalimanı inşaatında yüzlerce iş cinayeti gerçekleştiği ve bu cinayetlerin şirketler ve devlet tarafından gizlendiği yönünde kuşku vardır.

Bu beyanlar ve talepler doğrultusunda 3.havalimanına iş müfettişleri, İş Teftiş Kurulu hatta bizzat Çalışma Bakanı'nın gitmesi ve yerinde gözlem yapması gerekirken; 3.havalimanı kampına ve şantiyelerine TOMALAR, zırhlı araçlar, gaz bombaları, koçbaşları, kelepçelerle jandarma gitmiştir.

Halkların Demokratik Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin, sendikaların kampa ve şantiyeye girişleri engellenmektedir.

Sonuç olarak, devlet hem devlet olduğu için anayasaya, yasalara, uluslararası sözleşmelere uygun çalışma ortamının sağlanması için denetim görevini yapma yükümlülüğünü yerine getirmemesi, hem de işveren konumunda olduğu için 3.havalimanında yaşanan bütün ihlallerden direkt sorumludur.

Bu bağlamda;

- 1) Türkiye tarihinde görülmedik sayıda işçi koşullar kapıları kırılarak gözaltına alınmış, 600'e yakın işçi avukatlarıyla dahi görüştürülmeden günlerce gerekçesiz gözaltında tutulmuştur. Bu hukuksuz uygulama 3.havalimanı iş yerinde devlet-şirket suçlarını örtbas etmek için mi yapılmıştır?
- 2) İşçileri, sendikacıları gözaltına almaktaki, tutuklamaktaki amacınız nedir?
- 3) Gözaltı işlemi yapıp serbest kalan işçilerin işten tazminatsız çıkarıldığı bilinmektedir. Bakanlık olarak bu durumu engelleyecek bir girişimde bulunacak mısınız? Kaç işçi bu şekilde çıkarılmıştır?
- 4) Siyasi bir şov uğruna havaalanı açılışının 29 Ekim'e yetiştirilmesi için iş yoğunluğunun artırılması kaç işçinin canına mal olmuştur?
- 5) İş cinayetlerinde ölen işçilerin gizlendiği, ölümlerin ve yaralanmaların trafik kazası gibi gösterildiği doğru mudur?
- 6) 2014 yılından bugüne kadar 3. Havalimanı şantiyesinde, kampa ve işe giderken yolda kaç ölümlü 'kaza' yaşanmış, kaç işçi yaralanmıştır?
- 7) Çok tehlikeli iş grubunda yer alan 3.Havalimanı şantiyesinde 2014 yılından buyana Bakanlığınız tarafından kaç denetim yapılmış ve kaç müteahhite çalışma yasalarını ihlal ettikleri için ceza kesilmiştir?

- 8) Yasalara uymadığı, sağlıklı ve güvenli iş organizasyonu yapmadığı için işten men edilen müteahhit firma var mıdır? Bu firma sayısı kaçtır?
- 9) İş yasasının 32.maddesi gereği 10 veya daha fazla işçi çalıştıran iş yerlerinde tüm ücret ve parasal ödemelerin banka kanalıyla yapılması zorunlu olduğu halde, yıllardır süren elden ücret ödeme işlemi neden denetlenmemiş ve ortadan kaldırılmamıştır? Geçmişe dönük hem vergi hem de emeklilik primleri hakkındaki kayıplar giderilecek midir?
- 10) 3.Havalimanı inşaatında kaç taşeron firma iş görmektedir. İsimleri nelerdir?
- 11) Devlet müteahhitlerin işçilerin ücretlerini ödeyip ödenmediğini neden denetlememiştir?
- 12) Asıl işveren konumundaki devlet tarafından, 6 aydır ücretleri ödemeyen firmaların hak edişlerinden kesip işçilere ödeme yapılması yükümlülüğü neden yerine getirilmemiştir?
- 13) İçerde parası kalan işçilerin ücretlerini, tazminatlarını ödeyecek misiniz?
- 14) 3.Havaalanı şirketlerinin elden ücret ödeme yaptığı sayısız işçi beyanı ile doğrulanmışken, vergi kaçırın şirketlere karşı bir işlem başlatılmış mıdır?
- 15) Şirketlere verilen dövizle endeksli yolcu garantisi ödemesinin Türk lirasına çevrilmesi düşünülmekte midir?
- 16) Cengiz, Kalyon, Limak, Kolin, Mapa'nın yaptığı bütün işlerde, üstlendiği projelerde benzer iş güvenliği sorunları çıktığı bilinmektedir. Bunun sonucu olarak bu firmaların üstlendiği projelerde iş güvenliği denetimlerinin arttırılması amacıyla Bakanlığınız tarafından bir çalışma planlanmış mıdır? Planlamışsa içeriği nedir? Planlanmamışsa nedeni nedir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen soruların **Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Sayın Zehra Zümrüt SELÇUK** tarafından anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99.maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ali KENANOĞLU
İstanbul Milletvekili

14 Eylül 2018 günü itibariyle, İstanbul'da yapımı devam eden 3.havaalanı şantiye sahasında başlayan grev ile birlikte alanda çalışan emekçilerin ne denli zor koşullarda çalıştıkları kamuoyunca görünür olmuştur. Fakat grev yapan emekçilerin ifadelerinden de anlaşıldığı üzere, bu yerleşik sorunlar 3,5 yıllık süreç içerisinde dile getirilmesine rağmen giderilmemiş, iş cinayetlerinde hayatlarını kaybeden emekçilerin resmi makamlarca açıklanan sayısının 37'yi bulmasından da görüldüğü üzere artarak devam etmiştir. Fakat kayıpların sayısının çok daha fazla olduğu ve bu sayının gizlenmesi yönünde şirket yetkilileri tarafından tazminat tehdidiyle ailelere baskı yapıldığı iddia edilmektedir. Buradan hareketle, çalışma koşullarının (asgari de olsa) daha güvenli, güvenceli ve sağlıklı bir hal alması talebiyle emekçiler grev başlatmış ve 15 maddeden oluşan talep listesini şirket yetkililerine bildirip kamuoyuna deklere etmişlerdir. Deklere edilen talep listesi şöyledir:

- (1) Eyleme katılan işçiler işten atılmayacak.
- (2) Habersiz şekilde işten atılanlar işe iade edilecek.
- (3) Servis sorunu çözülecek.
- (4) Yatakhane, lavabo, banyo temizlikleri düzenli olarak yapılacak, tahtakurusu sorunu çözülecek.
- (5) Revir personelinin işçilerle ilgilenmesi, gerekli sağlık malzemelerinin temin edilmesi sağlanacak, işçilere dönük aşağılayıcı muamele engellenecek.
- (6) Maaşların tamamı hesaba yatırılacak, elden maaş ödemesi yapılmayacak. Geçmişe dönük ödenmeyen ücretler ödenecek.
- (7) İşçi ve formenler aynı yemekhanede yemek yiyecek.
- (8) Sorunlara sebep olan İGA yetkilileri görevden alınsın.
- (9) Talepler basın karşısında okunacak.
- (10) İş cinayetleri çözülecek.
- (11) 6 aydır maaşları yatırılmayan işçilerin ödemelerinin yapılması.
- (12) Bayram ikramiyesi verilmesi.
- (13) Azerbaycanlı işçilerin bulunduğu ekibin başı Selim Öztürk'ün yarattığı mağduriyet dolayısıyla işten atılması.
- (14) İşçi kıyafetlerinin verilmesi.
- (15) Serviste geçen sürenin mesai olarak verilmesi.

Görüldüğü üzere, talep edilen hususlar işveren tarafından, emekçinin sattığı işgücü karşılığında, karşılanması gereken temel ve anayasal haklarıdır. Bu hakların gasp edilmesi durumunda emekçiler anayasanın 54.maddesince de belirtildiği üzere greve çıkma hakkına sahiptirler. Sözgelimi, talepleri kapsayan listenin 6.maddesi ile ilgili olarak İş Kanunu'nun 32.maddesi şöyledir: "10 veya daha fazla sayıda çalışanın bulunduğu yerlerde maaşların elden verilmesi yasak olup, ödemelerin banka yoluyla yapılması gerekmektedir." Ancak kanunun tam aksi yönde, havaalanı sahasında çalışan emekçilerin sigorta primi asgari ücret üzerinden gösterilirken, arta kalan miktar elden yapılan ödemelerle ödenmekte olup, bu yolla şirketlerce vergi kaçırılmaktadır. Anayasanın 55.maddesi uyarınca devlet/hükümet bu hukuksuzluğu denetlemekle mükellef olup, usulsüzlükleri tespit edip yaptırım uygulamak zorundadır. Yanı sıra, bakanlığınıza bağlı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından şantiye sahasında görevlendirilen sağlık çalışanlarının, yaşanan can kayıpları ve emekçilerin yaşam alanlarının her yerine sirayet etmiş de-sterilize durumu raporlamaları ve bildirilen raporlardan doğru bakanlığınızca işveren hakkında cezai müeyyidelere başvurulması gerekmektedir. Tam da, bu iki örnekte karşılaşılan ihmale ve yukarda bahsi geçen diğer kemikleşmiş sorunlara dair herhangi bir girişimin olmaması sebebiyle emekçiler grev hakkına başvurmuşlardır. Güvencesiz, güvenliksiz ve sağlıksız çalışma koşuluna mahkûm edilen emekçilerin greve çıkmasıyla birlikte, usulsüzlüklere müdahale etmek yerine, hükümetinizin, emekçilerin grevini kırarak, onları engelleyecek (tanıklık ettiğimiz) polisiye yollara başvurmuş olması bu yönüyle anayasa ile açıkça çelişmektedir. Sözgelimi, anayasal haklarına başvurdukları için önce gözaltına alınan daha sonra da tutuklanan emekçiler bu çelişki adına çarpıcı bir örnek teşkil etmektedir. Fakat tam da bu çelişki şunu göstermektedir: Geçtiğimiz aylarda OHAL süresince yayınlanan KHK'lerin kanunlaştırılması ile birlikte istisna hali kapsamında değerlendirilen müdahaleler, istisna olma özelliğini yitirip kural haline gelmiştir. Diğer bir deyişle, anayasaya aykırı müdahaleler, hukuki boşluğun yarattığı durum ve alarm durumuna süreklilik ve kalıcılık atfedilmesiyle daha fazla manevra alanı kazanmış, OHAL kalktığı halde OHAL'e özgü tablo (emekçilerin maruz kaldığı müdahalelerden de görüldüğü üzere) kaldığı yerden devam etmiştir.

Bu kapsamda,

- 1) Taleplerden de görüldüğü üzere, çalışma koşullarını ve usulsüzlükleri denetlemekle yükümlü olan fakat büyük bir ihmalkârlık örneği sergileyerek emekçilerin mağduriyetini arttıran ve iş cinayetlerinde yaşanan can kayıplarını iş kazası olarak kavramsallaştıran bakanlığınız olan bitenin müelliflerinden biri olarak sorumluluk alıp kamuoyuna açıklama yaparak özür dileyecek midir?
- 2) Şirketlerin aileleri tehdit ettiği iddiası doğru mudur?
- 3) Maaşların elden verilmesi yoluyla yapılan vergi kaçakçılığına göz yumulmuş mudur? Denetlemeler konusundaki boşluk hangi gerekçelerle açıklanacaktır?
- 4) İş güvenliği ve sağlığı konusunda alanda görevlendirilen çalışanlarınız tarafından eksiklerin tespit edilip giderilmesi konusunda bir rapor tarafınıza iletilmiş midir? İletildiyse işveren tarafından karşılanmayan yükümlülüklerle dair bir incelemeniz, cezai yaptırımınız olmuş mudur? İletilmediyse personeliniz hakkında bakanlığınızca bir soruşturma başlatılmış mıdır?
- 5) Bakanlığınızın sorumlu olduğu bir alanda yaşanan bunca eksikliği, sorumluluğu ve can kayıplarını göz önünde bulundurduğumuzda; görevinizi yapamadığınız için istifa etmeyi düşünüyor musunuz?

Raporun TBMM'deki basın toplantısı görüntülerine ulaşmak için [tıklayınız](#)

